

MATURA 2016

PIEŚNI I TRENY

JAN KOCHANOWSKI

UWAGA! LEKTURA OBOWIĄZKOWA*

EKSPRESOWA POWTÓRKA:

- ✓ problematyki lektury
- ✓ motywów literackich

SPIS TREŚCI

„Treny” J. Kochanowski – informacje wstępne	str. 3
Wybrane treny – omówienie	str. 4
Podsumowanie	str. 5
Motywy realizowane w „Trenach”	str. 6
Pieśni Jan Kochanowski - informacje wstępne	str. 9
Omówienie (problematyka) kilku wybranych pieśni J. Kochanowskiego	str. 10
Podsumowanie	str. 13
Motywy w pieśniach	str. 14
Zakończenie	str. 17

**MARTA
ZDANOWSKA**

NASZ EKSPERT

Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Ukończyła studia podyplomowe: Zarządzanie w oświacie w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach oraz Pedagogika sztuki – wiedza o kulturze w IDN „Wiedza” w Katowicach. Edukator oświaty. Egzaminator maturalny. Dyplomowany nauczyciel języka polskiego z dwudziestoletnim stażem w Liceum Ogólnokształcącym w Bielsku-Białej. Autorka książki Matura ustna – język polski oraz zbioru e-booków Ekspresowa powtórka problematyki i motywów kulturowych w lekturach szkolnych. Bezkompromisowa, sprawiedliwa, niezmordowana w udowadnianiu uczniom, że stać ich na więcej niż im się wydaje. Jej życiowa dewiza: „Skrzydła są po to, by się wzbić”.

„Treny” J. Kochanowski – informacje wstępne

Gatunek

- Tren to gatunek literacki znany już w starożytności, kojarzony z żalem, płaczem i lamentem.
- Tren to po prostu utwór liryczny, w którym wyrażano żal po czyjejś śmierci

Klasyczna pieśń żałobna (epicedium) zbudowana jest z 5 elementów. Są to:

- **Exordium** – wstęp, w którym następuje prezentacja zmarłego i osoby opłakującej
- **Laudacja** – będąca pochwałą cnót i zalet zmarłego
- **Komploracja** – to opłakiwanie, podkreślenie wielkości straty, poniesionej w wyniku śmierci bohatera
- **Konsolacja** – pocieszenie
- **Exhortacja** – napomnienie i pouczenie, które stanowią jednocześnie zakończenie cyklu

Kompozycja cyklu.

Według tradycji i reguł gatunku bohaterami trenu mogli być wyłącznie sławni „wielcy ludzie”, wybitne jednostki, np. władcy lub wodzowie. Kochanowski zachował klasyczny schemat utworu, ale wbrew regułom gatunku bohaterem trenów uczynił dziecko, eksponując cechy i zalety swojej zmarłej córki.

Wprowadzenie.

„Treny” Jana Kochanowskiego zostały wydane po raz pierwszy w Krakowie w 1580 roku. Dziewiętnaście utworów żałobnych, poświęconych Urszuli Kochanowskiej, przedwcześnie zmarłej córce poety, stanowi pewną zamkniętą całość. Uporządkowane wątki, obrazy i refleksje autora nadają utworom cechy zwartego poematu, a jednak każdy z trenów można traktować jako samoistne wiersze i czytać osobno. Autor zróżnicował je odmiennymi sposobami wyrazu i nadał każdemu z nich oryginalny wydźwięk. „Treny” są najbardziej osobistym dziełem Kochanowskiego, które ujawnia cztery typy emocji:

- dramat ojca – treny III-VIII. XII, XIX
- dramat poety – treny I, II, XV
- dramat filozofa – treny IX-XI, XVI
- dramat człowieka wierzącego (chrześcijanina) – treny XVII-XVIII

